

Γετζές

Περίληψη :

Παραθαλάσσιο χωριό στη θάλασσα του Μαρμαρά, κοντά στην Πάνορμο. Οι κάτοικοι, σχεδόν όλοι ελληνόφωνοι χριστιανοί ορθόδοξοι, ήταν κυρίως ναυτικοί και ψαράδες, ενώ ασχολούνταν και με τη σηροτροφία. Διοικητικά το χωριό υπαγόταν στο καϊμακαμλίκι της Πανόρμου, ενώ εκκλησιαστικά στη μητρόπολη Κυζίκου. Στο χωριό υπήρχε μία εκκλησία και λειτουργούσε και μεικτό σχολείο.

Άλλες Ονομασίες

Γεντζέ, Yenice (σημ. ονομασία)

Γεωγραφική Θέση

ΒΔ Μικρά Ασία

Ιστορική Περιοχή

Βιθυνία

Διοικητική Υπαγωγή

Καϊμακαμλίκι της Πανόρμου, μουτεσαριφλίκι του Μπαλούκεσερ, βιλαέτι της Προύσας

1. Ανθρωπογεωγραφία

Παραθαλάσσιο χωριό στη θάλασσα του Μαρμαρά, σε απόσταση 3 ωρών από την [Πάνορμο](#). Η ελληνική ονομασία του, Γετζέ, πρέπει να θεωρηθεί παραφθορά της τουρκικής Γεντζέ (Yenice köy, δηλαδή «Νέο χωριό»). Η ονομασία του σήμερα είναι Yenice. Στις αρχές του 20ού αιώνα (1905) το χωριό αριθμούσε 1.200 κατοίκους. Από αυτούς μόνο πέντε - έξι οικογένειες ήταν μουσουλμανικές.¹ Αρκετοί από τους χριστιανούς κατοίκους του είχαν μεταναστεύσει από τη Μακεδονία. Οι κάτοικοι μιλούσαν την ελληνική γλώσσα. Μόνο οι άνδρες γνώριζαν τουρκικά.

2. Διοικητική δομή – Εκκλησιαστική εξάρτηση – Θρησκεία – Εκπαίδευση

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτουμε για τις αρχές του 20ού αιώνα, ο Γετζές ανήκε διοικητικά στο [καϊμακαμλίκι](#) της Πανόρμου, το οποίο με τη σειρά του υπαγόταν στο [μουτεσαριφλίκι](#) του [Μπαλούκεσερ](#) του [βιλαετιού](#) της [Προύσας](#). Το χωριό διοικούνταν από έναν [μουχτάρη](#), σε συνεργασία με έναν ή δύο [αζάδες](#), δηλαδή συμβούλους, με φοροεισπρακτικές αρμοδιότητες. Υπήρχε επίσης μια τετραμελής Εφοροεπιτροπή, αρμόδια για τη συντήρηση της εκκλησίας και του σχολείου. Ελλείπει πάντως κοινοτικής κτηματικής ιδιοκτησίας οι δάσκαλοι πληρώνονταν από τις συνεισφορές των οικογενειών και από τα έσοδα της εκκλησίας.

Ο Γετζές εκκλησιαστικά υπαγόταν στη [μητρόπολη της Κυζίκου](#). Η εκκλησία του χωριού ήταν αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Βρισκόταν στο υψηλότερο σημείο του χωριού, στη βορινή άκρη του. Ήταν παλαιά εκκλησία που ανακαινίστηκε το 1904. Ανατολικά του χωριού υπήρχε παραθαλάσσιο μοναστήρι αφιερωμένο στην Αγία Άννα.² Το μοναστήρι είχε κήπους με μουριές και οπωροφόρα δέντρα, όπως και κτήματα δικά του τα οποία φρόντιζε ένας καλόγερος. Διέθετε επίσης δωμάτια τα οποία τα χρησιμοποιούσαν τσελιγκάδες ως τυροκομεία. Το μοναδικό [σχολείο](#) του χωριού ήταν μεικτό, με έναν δάσκαλο ο οποίος πληρωνόταν σε ετήσια βάση 1.500 [γρόσια](#) περίπου. Τα παιδιά όμως σπάνια προχωρούσαν πέρα από την τετάρτη τάξη.

3. Στοιχεία Οικονομίας

Λίγοι κάτοικοι ασχολούνταν με τη γεωργία. Οι περισσότεροι ήταν ναυτικοί, ψαράδες, τεχνίτες και μουλαράδες. Όλοι όμως ασχολούνταν με τη σηροτροφία. Οι ναυτικοί ως επί το πλείστον δούλευαν σε πληρώματα (ταϊφάδες) πλοίων με εργοδότες-πλοιοκτήτες από την [Πέραμο](#) και την Πάνορμο. Κάτοικοι του Γετζέ είχαν 5-6 μεγάλα εμπορικά καΐκια που ταξίδευαν κυρίως

Γετζές

στη θάλασσα του Μαρμαρά. Οι εμπορικές συναλλαγές του οικισμού διεξάγονταν κυρίως με την Πάνορμο. Ειδικά οι μουλαράδες μετέφεραν εκεί κάρβουνο, ενώ τα καϊκια ξυλεία, χρήσιμη όχι μόνο ως καύσιμη ύλη αλλά και ως υλικό για οικοδομές κ.λπ.

4. Εγκατάσταση

Μετά τη [Μικρασιατική Καταστροφή](#) οικογένειες από τον Γετζέ εγκαταστάθηκαν στο Πολύκαστρο του Κιλίκις, στο Σταυρό Χαλκιδικής, στο Παγγαίο Καβάλας, στην Αθήνα, στο Μεγάλο Πεύκο και στη Βέροια.

1. *Ημερολόγιον Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως* (Κωνσταντινούπολη 1905), σελ.181. Τον ίδιο αριθμό δίνει και η επίσημη οθωμανική στατιστική του 1901· βλ. Ανώνυμος, «Στατιστικός Πίναξ της επαρχίας Κυζίκου», *Ξενοφάνης* 3:2 (1905), σελ. 94. Η στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το 1922 αναφέρει τον αριθμό των 728 κατοίκων· βλ. Patriarcat Oecumenique, *Les atrocités kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie*(Constantinople 1922), σελ. 223. Βλ. και Αναγνωστοπούλου, Σ., *Μικρά Ασία, 19ος αι.-1919. Οι Ελληνορθόδοξες Κοινότητες: από το Μιλλέτ των Ρωμιών στο Ελληνικό Έθνος* (Αθήνα 1997), πίνακες.

2. Janin, R., *Les Eglises et les monastères des Grands Centres Byzantins* (Paris 1975), σελ. 212.

Βιβλιογραφία :

	Αναγνωστοπούλου Σ., <i>Μικρά Ασία, 19ος αι.-1919. Οι Ελληνορθόδοξες Κοινότητες. Από το Μιλλέτ των Ρωμιών στο Ελληνικό Έθνος</i> , Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997
	Janin R., <i>Les églises et les monastères des Grands Centres Byzantins. Bithynie, Hellespont, Latros, Galésios, Trébizonde, Athènes, Thessalonique</i> , Paris 1975
	Σγουριδής Γ., <i>Η Πέραμος της Κυζίκου. Ιστορία – Λαογραφία – Χρονικά – Αναμνήσεις</i> , Σύλλογος Περαιτών-Κυζικηνών, Αθήνα 1968

Δικτυογραφία :

	Yenice
http://www.maplandia.com/turkey/balikesir/yenice-40-23-14-n-28-7-1-e/	

Γλωσσάριο :

	βιλαέτι (βαλιλίκι), το
Η ανώτατη βαθμίδα της διοίκησης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, η οποία αφορούσε μεγάλες διοικητικές περιοχές. Οι μεγάλες επαρχίες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ονομάζονταν αρχικά εγιαλέτ. Η νέα διαίρεση του 1864 εισήγαγε τον όρο βιλαγιέτ (vilayet), κατά αντιστοιχία προς το γαλλικό διοικητικό όρο département, μικρότερης όμως έκτασης. Ο διοικητής του βιλαετιού ονομαζόταν βάλις και είχε εκτεταμένες δικαιοδοσίες.	
	γρόσι, το
Ασημένιο νόμισμα, βασική νομισματική μονάδα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τον ύστερο 17ο αιώνα. Στα 1844 υπολογίστηκε στο 1/100 της οθωμανικής λίρας, η οποία το αντικατέστησε ως βασική νομισματική μονάδα.	
	καϊμακαμλίκι, το
Οθωμανική διοικητική μονάδα που αντικατέστησε τον καζά στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.	
	μουτσαριφλίκι, το
Οθωμανική διοικητική μονάδα μεσαίου μεγέθους που αντικατέστησε το σαντζάκι κατά την Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.	
	μουχτάρης, ο

Γετζές

Αιρετός κοινοτικός υπάλληλος, ο επικεφαλής της κοινότητας σε επίπεδο χωριού ή συνοικίας.

Πηγές

Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Β 120.

Ημερολόγιον Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως (Κωνσταντινούπολη 1905).

Ανώνυμος, «Στατιστικός πίναξ της επαρχίας Κυζίκου», *Ξενοφάνης* 3:2 (1905), σελ. 92-95.

Patriarcat Oecumenique, *Les atrocités kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie* (Constantinople 1922).